

BÁCSKAI KÖZÉRDEK

Megyei érdekű társadalmi és közgazdasági hetiközlöny

A Bácsbodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének hivatalos lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal

KULA, TELEFON 14

Hirdetések árszabás szerint
Nyílt-tér soronként 30 fillér

KISS GYULA

B.-B. vm. közs. jegyzők egyes.
elnöke

BERCSÉNYI JÓZSEF

B.-B. vm. közs. jegyzők egyes.
főjegyzője

SZERKESZTŐSÉG

Főszerkesztő

BERKOVITS REZSÓ

Felelős szerkesztő

BERKOVITS MÁRK

Előfizetésdíj negyedévre 2 K
félévre 4 K, egész évre 8 K

Egyes szám ára 20 fillér

Megjelen vasárnap

XVII. évfolyam

KULA, 1913 július 6.

27. szám

Út a — vagyonosodáshoz.

Irta Biró Antal.

Út a vagyonosodáshoz! Vajjon melyik az, hol, merre van ez a gyönyörű út!

Mi csak göröngyös, gidres-gödrös, sáros s poros, de sokszor nyaktörő akadályokkal megrakott utakról tudunk...

Botorkálunk, küzdünk, elbotlunk és halva maradunk, vagy újra feltápáskodunk és tovább botorkálunk...

Ki az a bölcs ember, aki nekünk ma meg tudja mutatni az utat a — vagyonosodáshoz!?

Az egyik, aki ily utat mutatott, már halott. *Hartmann Rafael* volt a neve. — „Vajjon ki Ő, s merre van hazája“ fogják százan és ezren kérdezni!

Igen; ezt Önök kedves olvasóim nem tudhatják! Mert *Hartmann Rafael* nem volt, hogy egy példát mondjak: „pénzügyigazgatósági fizetéstelen ideiglenes minőségű helyettes-gyakornok jelölt“, akinek még az áthelyezéséről is megemlékeznek az összes megyei lapok, hanem csak egy szabadkai milliomos, aki a magyar kivitel körül, mint uttörő elévülhetetlen érdemeket szerzett, s aki évente milliókért szállított külföldre — baromfit és tojást! Ez a kiváló ember m. hó 24-én Nauheimban meghalt, onnan hazahozták Szabadkára és a város óriási részvéte mellett helyezték örök nyugalomra.

Hát ez az ember megmutatta az utat a vagyonosodáshoz, maga is végig ment rajta sikerrel és mint dúsgazdag, köztiszteltben álló férfiú hunyta le szemeit.

Élettörténete annyira tanulságos, hogy röviden elmondom, amit róla tudok:

Hartmann Rafael mintegy 30 év előtt, mint 32 éves férfi jött be Hollandiából hazánkba, ahol nagybani exportról, világösszeköttetésekről az üzlet-embereknek sem igen volt helyes fogalmuk. Tettvágy és erő, az megvolt *Hartmann Rafael*ben, de anyagiak tekintetében nagyon gyengén állt, amidőn Szegedre került, hogy ott a tojás-kivitellel foglalkozzék. Csak egy kereskedő foglalkozott akkor Szegeden a tojás-kivitellel, — mely egész jelentéktelen volt — és éppen annak a leányába lett az ifjú *Hartmann* szerelmes és nőül is vette azt.

Ekkor Szabadkára költözött és a Bácskát választotta működésének teréül, hol a tojás-export még jóformán ismeretlen fogalom volt. De csekély kis tőkájével eredményt nem érhetett volna el és 10-15 ezer forintos társat keresett. De nem talált olyan vakmerő embert Magyarországon, aki „tojás-üzletbe“ 15 ezer forintot mert volna befektetni! Külföldről kapott egy fiatal társat, akinek néhány ezer forintja volt és ezzel a fiatal emberrel együtt alapította meg a mai hatalmas *Hartmann és Connen* céget Szabadkán.

Tíz év előtt, mint tartalékos hadnagy, Szabadkán, a Palicsi-uton levő gyakorlóterén gyakorlatoztattam utoljára a „raj-vonal“ és sokat szenvedtünk a hőségtől. Akkor figyelmeztettek a katonák, hogy velünk szemben egy jéggyár áll. — Miféle jéggyár? — Hát a „csirketelepi“ jéggyár — a *Hartmann és Connen*é! Ekkor hallottam talán először a cég nevét. — A jéggyárat még a gyakorlat után megnéztük tisztár-

saimmal, de a baromfi-telepre nem bocsátottak bennünket. — A jég-gyárat azért rendezte be a cég, hogy a leölt és megtisztított baromfit, melyet külön waggonokban szállít Münchenbe, Berlinbe, Londonba stb. nyáron is veszély nélkül szállithassa.

A megtisztított baromfit a hűtőkamrákban megfagyasztják és jéggel körülvevett waggonokban szállítják el. A tojást nemcsak exportálják, hanem a telepen gyűjtik és felhalmozzák oly időben, amikor bőven van; ott kezelik, hűtött kamrákban elraktározzák, hogy meg ne „zápujjon“ és télen, amikor nincs a világpiacon elég tojás és az ára is erősen emelkedett: akkor nyíjják ki ezeket a hűtött kamrákat és szállítják el Londonnak a raktári árút. *Hartmann Rafael* már automobilon járt, de azért sem hiúság, sem ostoba gög nem vetették föl; jó modoránál és kedélyességénél csak szorgalma volt nagyobb.

De sikereinek oroszánrészét nevének köszönhetette. Legendákat beszéltek nekem ennek a kiváló nőnek az üzleti szelleméről és mesébe illő munkálkodásáról. Ki hinné el, hogy egy már dúsgazdag nő, reggel 4 órakor, rövid szoknyában és eszímában megjelenik a szabadkai csirke piacon és száz meg száz kofával alkuszik és fárad a délelőtti órákban, s hogy délután, mint előkelő uriaszony, remek szalonjában a jótékony nőgyelet választmányi ülésén végzi az elnöki teendőket!

Három fia, kik közül egyik a londoni, másik a németországi üzletek lebonyolítása végett, állandóan külföldön lakik, nagy mérvben hozzájárult a világ-cég fejlődéséhez.

Ime egy eset, amidőn egy valamikor szegény ember, megmutatta az utat a — vagyonosodáshoz!

Magam leszek az, aki mindjárt rámutat arra is, hogy minden egyéb kelléken kívül még — szerencse is kell ehhez az úthoz! Mert ha véletlenül az ujjonnan alapított *Hartmann és Connen* cégnek a legelső nagy exportja nem sikerült volna, úgy talán ma nem ismerné senki e céget...

Az országban mindenfelé elszaporodtak azóta a kisebb-nagyobb kiviteli cégek és már attól kell félnünk, hogy a végén kivisznek mindent előlünk... Mezőgazdaságunknak, birtokosainknak, szegény embereinknek ebből óriási hasznuk is van, csak az itthoni fogyasztóknak az életét ne drágítanak meg annyira a derék exportörök. De hát két urat nem lehet egyszerre szolgálni.

* * *

Ki hallott azelőtt például *Nemes Marcell*ről? Egyszerre csak olvassuk a fővárosi lapokban, hogy Párisban egy aukción mily horribilis áron kelnek el a *Nemes Marcell* gyűjteményének képei! *Nemes Marcell* — ez csak honfitárs lehet — gondoljuk — és se nem báró, se nem gróf, még a nevét sem olvastuk soha az újságokban! — „Hogy a csodába jutott ez az ember, ily gyönyörű képekhez“ mondjuk mi laikusok. Ma már megadhatjuk e kérdésre is a választ.

Nemes Marcell bpesti műgyűjtő, maga beszéli el gyűjteményeinek a történetét:

„Kereskedő voltam. Nincsen sok ösöm és még csak gazdag uzsorás sem volt az apám. Egészen kicsiben kezdtem tehát huszonöt év előtt. Metszeteket vásárolgattam, cserélgettem. A metszetek után jöttek a rajzok, a vízfestmények, és így jutottam el a festményekig. A vagyoni viszonyaim időközben javultak és így mindig több és több pénzt fordítottam gyűjtőszervevényem kielégítésére. Az izlésem folytonosan fejlődött, csiszolódott. És ami csak a legkevésbé nem felelt meg már az igényeimnek, azt tovább adtam. De rendszeren nem pénzért, hanem cserébe. Nagyszerű cseréüzleteket kötöttem. A külföldön, különösen Londonban és Párisban már akkor is sokat adtak a nevem jóhírére. Az én gyűjteményemből kikerült képnek mindig megvolt a piaci értéke, mert rendszeren sok évvel megelőztem vásárlásaimnál a kor izlését. Mikor én vettem, akkor a képek festői ismeretlenek voltak, mire ugyanezeket a festményeket továbbadtam már divatba jöttek az alkotóik.“

Nemes Marcell Párisban 6millió frankért adta el gyűjteményének nagyobb részét. Ezek közt oly képekért, melyeket rövid idő előtt 4-Sezer frankért vásárolt hivatalos műkereskedőtől 30ezer és 170ezer frankot ért el! „Van egy *Grecóm* — ugymond — mely 15-20 év mulva drágábban fog elkelní, mint most a *Rembrandt*ok. Ez az érzésem velem született, nem tanultam sehonnan és sohasem csalatkoztam benne.“

Érdekes, hogy *Nemes Marcell* most januárban vett először esetet a kezébe és mint művészek állítják festményei színeiben tobzódnak és még mint festőművész is nagy sikereket érhet el a híres — műgyűjtő!

Még egy magyar ember ilyféle nagy sikeréről tudok. Távolról „atyámfia“ és ismerem is a híres, milliomos párisi műkereskedőt: *Kleinberger Ferenczet*, ki egy budapesti műkereskedőnek a fia s mint fiatalember ment ki Párisba, hol ma a legelső műkereskedő és elsőrendű szakértő a festmények széles birodalmában...

* * *

Csak még egy csodálatos útra akarok rámutatni, amelyen már sokan szép jövedelemre tettek szert és nem egy ember már nagy vagyont szerzett és ez: a régi bélyeggyűjtése.

Kérem ne mosolyogjanak... mert többeket is megnevezhetnék — úri embereket, akiknek ez már nem is mellékjöveldelmük... Azután azok sem mesék, a mit néha a lapokban is olvasunk, hogy egy-egy bélyeggyűjteményért nagy vagyontokat fizetnek.

A „filatelia“ — így hívják a bélyeggyűjtés mesterségét — egész nagy tudomány. Milliomos gyűjtők, akik két nagyon ritka bélyegnek a birtokában vannak, képesek az egyiket megsemmisíteni, hogy a másiknak az értéke megháromszorosodjék. A ritka bélyegek nyilvántartatnak — a bélyeg-világ-börzén. — Számatalan ilyen bélyegkereskedő él a külföldön és a „filatelia“ hívei napról-napra nőnek, s így a régi bélyeggyűjtés értéke is, napról-napra emelkedik.

Ugy-e bár, csodálatosak a vagyonosodás útjai. Tessenek bátran rálépni...

† Perjessy László

Ismét elhagyott bennünket egy olyan kiváló egyéniség, aki, mint a *Szegedi Kereskedelmi- és Iparkamara* nagyérdemű titkára, Bács megye ipari és kereskedelmi köreivel állandó szívélyes érintkezésben állt; aki igaz és őszinte barátja volt ipari és kereskedelmi életünknek, s aki egyéniségének varázsával, puritánságával mindenkit megnyert, akivel egyszer érintkezett.

S oly korán, 53 éves korában hagyta el családját, szép hivatalát, nagyszámu tisztelőit és barátait!

Perjessy László azelőtt a szegedi felsőkereskedelmi iskola igazgatója volt és a Kulinyi Zsigmond halálával megüresedett kamarai titkári állást nagy ambícióval foglalta el. Lelkes működésén nem mult, hogy a kamarai kerület a közgazdaság terén, a többi kamarai kerülettel együtt, alaposan megérezte a romboló idők súlyát és terheit.

Mint ember és mint a kamara első tisztviselője mindenütt általános rokonszenvennek örvendett.

Bács megye iparosai, kereskedői és közgazdasági vállalatjai, meghatva állják körül egy őszinte barátjuk ravatalát és csendesen elrebegik: Nemes barát, pihenj békében!

A megboldogult titkár temetése f. hó 5-én a kereskedelmi és iparkamara székházából, Szeged város és a kamarai kerület igen nagy részvéte mellett ment végbe.

A kamara a következő gyászjelentést küldte szét:

A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara mély fájdalommal jelenti súlyos veszteségét, hogy nagyérdemű titkára osztopáni Perjessy László f. hó 3-án, déli 1 órakor 53 éves korában váratlanul elhunyt. A megboldogultban kamaránk nagy tudással és kötelességérzettel működő, jeles fő-tisztviselőjét veszteszt el. Emlékét hálával és kegyelettel őrizzük. A megboldogult temetése júl. 5-én, d.u. 4 órakor lesz a kereskedelmi és iparkamara székházából. Szeged, 1913. július 3. Az elnökség.

Bácsbodrog vármegyei jegyző egyleti ügyek

A Községi és Körjegyzők Orsz. Központi Egyesületének Elnökségétől
94 sz. 1913

Meghívó.

Tisza István gróf miniszterelnök ur, országos egyesületünk tiszteletbeli tagja és Sándor János belügyminiszter ur előtt országos egyesületünk, mint a magyar községi és körjegyzők

egyetemének egyedüli hivatott képviselője, tisztelni óhajt, hogy őket kormányra lépésük alkalmából üdvözölje.

A tisztelgés 1913 július 18-án d.u. 4 órakor a miniszterelnöki palotában és a belügyminiszter tanácskozó nagytermében történik országos egyesületünk elnökének vezetése alatt.

A küldöttségben résztvevők találkoznak a Metropol-szálloda éttermében a tisztelgés napján d.u. 3 órakor.

Erre a tisztelgésre meghívjuk orsz. egyesületünk tisztviselőit, választmányának tagjait, a vármegyei jegyzőegyesületek elnökeit és minden érdeklődőt a jegyzői (segédjegyzői) kar köréből.

Kedves Kartársak! Nem sártunk meg azzal, hogy most felelünk fel nektek: ki a jegyzői karunk gróf Tisza István és Sándor János. Egyedül arra kérünk: minél számosabban vegyetek részt azon az ünnepségen, mikor a magyar jegyzői kar szíve szerint üdvözlő közgazdasági életünk e két kiválóságát, a községi közgazdaság alapos ismerőit és a jegyzői kar érdek nélkül való, igaz barátait.

A vármegyei egyesületek elnökei az üdvözlő küldöttségben résztvevők nevét, foglalkozását (jegyző vagy segédjegyző) és lakását Jászberényi Miklós, egyesületünk főjegyzőjével (lakik Mezőtárkányban, Heves megye) e hó 14-ig írásban közölni sziveskedjenek.

Kartársi szíves üdvözléssel vagyunk,
Budapest, 1913 június 28.

A Községi és Körjegyzők Orsz. Közp. Egyesületének Elnöksége
Jászberényi Miklós Uszyak Bálint
főjegyző elnök

Azokat a tagokat, akik ebben a küldöttségben részt venni kívánnak, felkérem, hogy elhatározásukról engemet legkésőbb e hó 12-ig értesíteni sziveskedjenek.

Óverbász, 1913 július 4.

Kiss Gyula
jegyző egyf. elnök

Hirek a megyéből

Bács megye bizalma. Bácsbodrogvármegye f. hó 3-án tartott rendes évnegyedes közgyűlésén bizalmat szavazott a Tisza-kormányra. A legteljesebb bizalommal van ez a nagy vármegye Tisza István gróf kormányra iránt és biztosítja rendületlen támogatásáról. Ezt a fényes bizalmi határozatot 318 szóval hozta meg 18 ellen. Vagyis 300 szótöbbséggel.

A vármegyei közgyűlésen Scultéty Ferenc alispáni jelentése kiemelte, hogy a bezárás-titel-pancsovai trvh. közutnak ezuttal a *kula-verbász-szentannai szakaszát*, valamint az *obecsei kiágazásnak a Tiszaig terjedő részét átveszi az állam 1913. július 1-től kezdődő hatállyal.* Hálás köszönetet mond báró Vojnits István v.b.t. tanácsosnak, kinek az országgyűlési közlekedési bizottságban annak idején történt felszólamlása eredményezte azt, hogy ezen utvonalat az állam átvette a maga üthálózatába s ezzel a vármegyei utalapot igen tetemes fenntartási költség viselese alól mentesítette. A közgyűlés elhatározta, egyhangú felkérésessel, hogy báró Vojnits István v.b.t. tanácsosnak, a megye nagy jóakarójának és hatalmas pártfogójának ezen tenykedéseért jegyzőkönyvileg is kifejezi köszönetét.

Ministeri elismerés. A földmivelésügyi miniszter a bezárni szigetet ármentesítő és belvízcsapoló társulatot önkormányzati jogaiba visszahelyezvén, Lánckor Antalt, Bácsbodrogvár-

megye főjegyzőjét a társulatnál viselt ministeri biztosi állása alól buzgó működéséért való elismerésének és köszönetének kifejezése mellett felmentette.

Választás. Bácsbodrogvármegye törvényhatósági bizottsága a júl. 3-án megtartott rendes évnegyedes közgyűlésén Glatz Gyula tb. aljegyző, közíg. gyakornokot egyhangulag vármegyei aljegyzővé választotta meg.

Zomborban 2 hétig tartó tüzoltótanfolyam volt, melyen huszonheten vettek részt. Előadásokat tartottak: Szigethy István, Tóth Ernő, Gardalits Lajos, Salapáthy Kálmán. A záróvizsgán ifj. Vojnits István ny. főispán elnökölt.

A szabadkai ügyvédi kamara közhirre teszi, hogy dr. Kassay Győző ügyvédet Palánka, dr. Stern József ügyvédet Baja, dr. Peczarszky Braniszlav ügyvédet Zenta, dr. Schweiszgut Jakab és dr. Lipkovic Márk ügyvédek Zombor székhellyel az ügyvédek lajstromába iktatta.

Szabadka. Nagyon lehangoló most az újságok közgazdasági rovatai. A városok is alaposan megakadtak fedezet dolgában s nemcsak beruházásokra, de még a folyó kiadásokra sincs elég pénz. Egy felvidéki város, felfüggesztés terhe mellett, utasította a végrehajtóit, hogy hajtsanak be 30,000 K-t, mert különben a város elsejnen nem tudja a tisztí fizetéseket kiutalni. Egy torontálmegyei város pedig az ottani banknál volt kénytelen folyószámlára 30 ezer K-t felvenni a folyó kiadások fedezésére. Példátlan az is, hogy Ujvidék a július 1-én lejárt több mint két millió K-s függő kölcsönét kénytelen volt 7 $\frac{1}{2}$ % kamatláb és 1% jutalék mellett meghosszabbítani, mert a pénzügyminiszter a felajánlott italmérsi kártalanítási kötvényeit nem volt hajlandó beváltani. (Ami természetesen is, mert akkor a többi város is megrohanna az államot.) Szeged a halaszthatatlan beruházások teljesíthetése végett felmondja a város négy milliót kitevő betéteit, de ebből már régebben lekötötték három milliót és mivel a városnak újabb hét millióra van legalább szüksége, úgy még hat milliót újabb kölcsönt kell szereznie. Ilyen hírek olvasása közben a szabadkai polgárnak részvétellel kell gondolnia a megszorult testvérvárosokra és káröröm nélkül, de nyugodt önérzettel kell gondolnia Szabadka város helyzetére, amelyet Bíró Károly dr. polgármester városgazdasági politikája megmentett attól, hogy azoknak a városoknak sorsára jusson, amelyekről főtebb szó volt. Szabadka akkor vett fel 6 milliót, amikor a pénz még olcsó volt és most Szabadkának a betéteit se kell kivenni a bankokból és a szükséges beruházásokra is jut pénz.

Az F. T. C. és „Bácska” mérkőzése Szabadkán. A Ferencvárosi Torna Club a leghíresebb labdarúgó csapatunk az országban. Délvidéki turáján a temesvári A.C.-ot 8:0, a szegedi A.C.-ot 6:0 arányban verte meg. Ez a csapat f. hó 1-én mérkőzött Szabadkán a „Bácska” nevű legelső bács megyei sportegylettel. A Ferencvárosiakat nagyban ünnepele a szabadkai társadalom. A versenypályán mintegy 4 ezer ember előtt három babékoszorút adtak át a vendégsapatnak. Dr. Winkler Elemér a sportról és ezzel kapcsolatban a F.T.C. érdemeiről emlékezett meg. Majd dr. Purgly Sándor főispán rövid beszéd kíséretében a „Bácska” győzelmeiről emlékezett meg és megemlítette, hogy a „Bácska” már háromszor szerezte meg a bajnokságot és

Ujra otthon.

Novella. Irta Fényes Samu.

Sohase hittem volna, hogy ilyen tehetetlen az érzései irányában... Erzések!... hát érzett még valamit elvált ura iránt? Legfeljebb haragot. Nem, meg azt se, csak valami olyan neheztelet, mint aminőt olyan ember iránt érezünk, aki a lábunkra tapodott.

A lánya kezét megkérték és bár a gyermeket Magda nevelte, tartotta — leányuknak a hozományt is ő fogja adni — a gyámság, a törvény valamely érthetetlenül ostoba intézkedésénél fogva azonban megis az apát illeti. Az okmányok, apai beleegyezés stb. dolgát restelte elintéztetni az ügyvédjével — azután meg...

Nem akarta magához sem kéretni. Hálószobájában az ágy fölött ott függött még mindig az ura kepe. Restelte volna, ha meglátja ott. Csak később jutott eszébe, hogy hiszen erre is lett volna jó kifogása. A gyermekek kedvéért kell a falon tartania a képet, mert ha meg is szűnt a férje lenni — nem szűnt meg a gyermekek apja lenni.

Miért nem akarta hát, hogy volt férje őt látogassa meg? A hálószoba ajtaja különben is be van zárva, hogy lehetett volna alkalma oda belépni?

Nem akarta magának bevallani, hogy volta-képpen ő volt kíváncsi volt férje otthonára. Mar hat éve elváltak. Ennyi idő alatt csak belehelyezkedik egy másik nő egy férfi életébe és ha belehelyezkedik, hát a nyoma is meglátszik a lakáson. Hát ha azt a nőt magát is ott találja. Hisz meg válságuk előtt is egyre feltékenykedett Magda. Az igaz, hogy férje oly ügyes volt, hogy soha semmiféle nyomot sem hagyott, soha nemcsak rajtakapni nem lehetett, de még voltaképpen gyanuba se hozni senkivel, de az köztudomás szerint nem jelent semmit. Magdának férje hűtlenségére elég bizonyíték volt, hogy rajta kívül egyáltalán van még nő a világon.

Kiváncsi volt, s a véletlen is kedvezett neki.

Mikor szívdobogva belépett volt férje lakásába, a takarítónő azt mondta, hogy a nagyságos úr nincs itthon, de egy negyedóra múlva itthon lesz.

Magda várt a szobában. No a takarítónő úgy látszik, csak címzetes hivatalnoknak tekintette magát, mert különben a rendtelenség, a parkett, a por, iszonyu vádbeszédet tarthatott volna ellene. De ilyen volt ő mindig. Irti sem úgy irt mint más, hogy szépen kivesz egy iv papirt, telcirja, gondosan elteszi a fiókjába, azután ha épen kedve tartja újra elővesz egy iv papirt és így tovább. Háromhetes írásai, papírnylevek, könyvek, hamutartó rendetlenül egymáson. Az asztalok voltaképpen egyetlen tenyérnyi hely sem, ahol irni lehetne. Evégből a legkülönfélébb tárgyakat össze kellett tolni az asztal szélére. Persze az első mozdulatnál lehulltak és a földről kellett felszedni, azaz hogy felszedni sem volt szabad, hátha éppen egy regényvázlalt, vagy egy novella. Ilyen volt mindig, egész álló életében; mennyi vesződsége is volt vele Magdának, milyen nehéz élete is volt neki mellette! És most is ilyen ez az ember. Az íróasztal egészen olyan, mint tegnap volt, mikor utoljára látta. Eszébe sem jutott hirtelenben, hogy ez a tegnap hat éve volt már. Nem is állhatta meg, természetes ösztöne feltámadt, elkezdte rendezni az íróasztalt, mint regén. A könyveket s az írásokat nagyság és forma szerint. A tentatortó kimosatta. Kerek hat év óta nem lehetett kimosva. Ami nem illett az asztalra, azt a fiókba tette. Természetesen most is nyitva minden fiók. Az egyikben még pénz is van. Ebből dézsmálhatott a takarítónő. Ha már nyitva a fiók, hát kutatni kezdett az iratok közt. Nagy, mély fiók; lehetett benne néhány száz leffel, irás, szerződés, kézirat, számla. Pontos átnézésére kellett volna vagy három nap, de Magda keze az első percben ráakadt három női kézírású levélre, ami a fiókban volt. Asszonyok az ilyesmiben valóságos lángelmék.

A levelek nem mondtak semmit, gyanu, gyanu, semmi más, ilyeneket ő máskor is elfogott már, de nem jelentősek... azaz, hogy... az egyik levél 23 éves, akkor még nem is ismerte, a másik az ő idejéből való, már annak idején

csinált miatta patáliát. A harmadik tegnapi keletű, de inkább koldulni látszik valamit. Ámbár az az ember olyan könnyelmű, hogy szép szóval is el lehet szedni az utolsó garasát... és az ilyen kolduló nők rendszeren csinosabbak a kelletnél és nem hogy ők koldulnának, hanem ők az adakozók...

Az asztaliókot is szépen rendbe hozta, becsukta és a kulcsát felakasztotta egy szegre. Ezt a szegret még ő verte be a kulcs számára, de most a szegen egyből lógott, egy tavalyi falinaptár és egy selyem nyakkendő. A nyakkendőt is a helyére kell tenni, a ruhaszekrénybe. A ruhaszekrény a — hálószobában. Bement hát a hálószobába. Ott is minden úgy volt, ahogy hat évvel ezelőtt, csak a por és a pókháló ülepedett le hat év óta. Még az ő arcképe is ott a falon...

Szépen rendbe hozta a szekrényt és eközben egynéhány fehérnemű darab került a kezébe. No de milyen állapotban! Hisz ennek a rendbehozásához két három nap kell. Milyen gyámoltalan is a férfi-ember asszony nélkül és hogy kell neki züllenie. Már nem züllés-e az is, ha az embernek a nyakravalója a szegen lóg, ellenben az acélmetszet a fehérneműek között fekszik, mert a horga letörött s így nem lehetett felakasztani. Nem volt kinek megigazítani, hát ide került a fehérnemű közé...

Szánalom fogta el Magdát ez ember iránt, aki vele olyan...

Azaz, hogy nem is bánt vele épp oly rosszszul. Mi is volt közvetlen oka szakításuknak? Már nem emlékszik, de az mindegy is, hisz az igazi oka az volt, hogy össze nem illettek. Az az ember igen önző, sohase gondolt mással, mint magával. Azaz magával se gondolt — de mással sem. Hogy szerette Magda, hogy becézte Magda, hogy tudott volna a cselédje lenni, sőt volt is, csak egy két igaz jó szót kapott volna tőle, csak ne lett volna eltelve mindig eggyébellel, csupán vele és csak hallgatott volna a szavára. Igen, azt akarta, hogy a férje lelkét ő egészen betöltse, azt akarta, hogy férje törődjék vele és hogy ha valami tanácsot ad neki a felesége, vagy valamit óhajt, azt a férje kövesse. És az az ember ő rá

ezzel Szabadka hírnevét emelte. Majd a szövetség érmeit osztották ki. Izgatottan várták ezután a játék kezdetét. Mint előrelátható volt az F.T.C. óriási fölénytel dolgozott és végül 4:0 arányban győzött. Azonban könnyű dolga nem volt, mert az első gólt csak a 26-ik percben bírta Schlosser berugni; a második is Schlosser fejese révén került a szabadkaiak kapujába, a harmadikat Tóth rugta be, a negyediket pedig Szeitler. A „Bácska“ atlétái a hatalmas erejű Ferencvárosiakkal nem boldogultak. Baleset is történt. Payer (FTC) teljes erejéből rugott labdája Possert („Bácska“) gyomrába vágódott, ki eszméletlenül terült el a földön. A játékosok és egy mentő vitték ki a pályáról. — A két csapat összeállítását a következő volt: F.T.C.: Fritz, Rumbold, Payer, Weinbeer, Bródy, Blum, Weisz, Tóth, Pataky, Schlosser, Szeitler; a „Bácska“: Milassin, Stipics, Kocsmár, Bleszics, Horvátky, Radnics, Copkó, Marcikics, Budanovics, Possert, Orcsics.

A varázsló cigányasszonyok. Szinte hihetetlen, hogy még mindig akadnak olyan rövid-eszű emberek, akiket a cigányok ostoba mesékkel becsaphatnak. A szabadkai rendőrség a napokban két cigányasszonyt tartóztatott le. A nyomozás a következő dolgokat derítette ki: Petrovits Boris és Petrovits Kata cigányasszonyok a napokban Békova-pusztára vetődtek, ahol első dolguk az volt, hogy Lelenc Benedek gazdának üresen hagyott házáat kifosztották. Arany és ezüst tárgyakat és ruhaneműket vittek el. Junius 27-én Sztancsics Tamás békova-pusztai földmivest és feleségét látogatták meg és rávették őket, hogy vettessenek kártyát és ők megjósolják a jövőt. A kártyavetés során aztán így jósoltak: legközelebbi napokban nagy szerencse fogja érni magukat, sőt a tehenei 2-3 nap mulva háromszorannyi tejet adnak mint eddig, s leányukat egy gazdag legény fogja elvenni. A megható jóslatért pénz és élelmiszer jutalomban részesültek. Másnap ismét beállították a hiszékeny családhoz s most már követelőzőleg léptek fel, hogy adjon pénzt Stancsics Tamás, mert különben a bajok és a szerencsétlenségek egész tárházát zúdítják a nyakába, mivel ők varázslókkal állnak összeköttetésben. Az emberek elhitték a cigányok szavait, hogy ők természetfölötti erővel kománznak s 80 K készpénzt, 3 párnát és ruhákat adtak a cigányoknak, akik távozásuk előtt a konyhaajtóba térdeltették a becsapott parasztokat s azoknak imádkozniuk kellett, hogy az a kis varázslat is megszűnjék, amit ellenkező maguktartása miatt eddig a házra varázsoltak. A térdelő embereknek pedig hangosan kellett mondaniuk: Halló, ötven korona! Másnap a becsapott család feljelentést tett a csendőrségen a cigányasszonyok ellen, akiket a csendőrök letartóztattak és a szabadkai kir. ügyészségi fogházba vittek.

Zenta. Jónás Györgyöt, ki nemrégben a zentai kir. járásbíróság folyosóján az egyik hivatalnokot székkel megtámadta és le akarta ütni, a bíróság 5 napi fogházra és 20 K pénzbüntetésre ítélte. — Szeile Antalt, a zentai városháza építőjét kellemetlen baleset érte. Egyik állványon megcsúszott és nagy zúzódásokat szenvedett.

Mérnökök áthelyezése. Fehér Jenő kir. mérnököt Zomborból Lugosra, Stohmajer József kir. mérnököt Zomborból Dicsőszentmártonba, Hetteszheim Péter kir. segédmérnököt Nagybecskerekre Zomborba helyezték át.

mondta, hogy ő zsarnok, ő uralkodni akar fölötte, ő, aki az írásait rendezte, a fehéreneműt gondozta, aki az életét is feláldozta volna érte. Igen, sőt még most is. Hisz szereti. Egészséges, jóízű, jellemes asszony mindig azt az egyet szereti, akit szeretett...

Szereti még most is... és az a férfi is szerette. Azt bizonyosan tudta, hogy szerette, sőt gyengéd, figyelmes iránta még most is... de hisz ő ilyen minden irányban. Végre olyan igazi oka még sem volt soha a gyanura... de hát miért nem volt engedékenyebb iránta, hisz végre ők mégis egymáséi. Magda ebben a percben az elhagyatottság egész keserű gyötrelmét átérzte.

... A lánya is férjhez megy. Egyedül, elhagyottan marad, üresen, csak a por- és pókháló lepi el a lelkét is, mint ezt a szobát. A gyermek az legfeljebb pici korában tölti be a lelkét, így ősz felé mikor azok kiröppennek, csak az öregek maradnak egymásnak...

És ő neki nem marad senkije és annak a szegény embernek sincs senkije. Ujra valami nagy szánalom fogta el iránta. Egyszerre mintha valami villám világított volna bele a lelkébe, megértette: ha valakit szeretünk, úgy kell szeretnünk, ahogy annak jól esik s nem ahogy nekünk. Az ő módja szerint való szeretet fenséges, önfelelő, meleg — a magunk módja szerint való, csak önzés és ridegítő...

Hogy ezt csak most látja be...
Annyira megijedt, mikor ajtónyílást hallott. Ez ő...

És itt fogja érni, a ruhaszekrénye előtt — a hálószobában. Annyira megijedt ettől, hogy elejtette az imént rendbe szedett fehéreneműt és sirva fakad, ha el nem fojtja a lélekzetét. De aztán összeszedte magát, felemelte az elejtett fehéreneműt, újra a szekrény elé állt, hogy alaposan rendbe hozza végre a szekrényt.

Az urala épp akkor lépett be, mikor gondosan, mintha becézne, elismogatótt egy nyári inget és berakta a többihez, aztán egy ott fekvő kék szalaggal csinosan, kacérul egy csomóba kötözte...

Házasság. Tessényi Oszkár monostorszegi jegyző június 28-án tartotta esküvőjét Abraham Margittal Zentán.

Bácsalmás. A bácsalmási járásorvos, dr. Schossberger Jakab, július 1-ével 42 évi járásorvosi szolgálata után nyugdíjba ment. A bácsalmási járás kiváló főszolgabírája Koller Oszkár, a járás közigazgatási hivatalainak bevonásával, tiszteletére búcsú-ünnepélyt rendezett. A járás orvosai és jegyzői a község háza tanácstermében egybegyűltek és járási díszgyűlés keretében Koller Oszkár főszolgabíró lendületes beszéddel búcsúztatta el az ünnepelt s nyugdíjba vonuló járásorvost, ki 42 évig szolgált e minőségben s most Bácsba költözik. A vármegyei orvosfióközövetség dr. Rényi József tb. megyei főorvos vezetésével búcsúzott el a járásorvostól. Ezután bankett volt az Ambil-vendéglőben, melyen számos felköszöntő hangzott el a búcsúzó járásorvosra.

Rekord a sikkasztás és váltóhamisítás terén. Rekordot ért el Jendesz Fülöp kiskéri lakos, ki a szenttamási takarékpénztárt 50640 K erejéig 21 sikkasztás és 21 váltóhamisítással károsította meg. Hosszú éveken keresztül folytatta ezt a mesterséget. Kiskéren annyira megbíztak benne az emberek, hogy a váltóikat általa prolongálták, de ő csak a kamatokat fizette, a többől nem fizetett semmit. Már másfél évvel ezelőtt tartóztatták le Jendeszt, ki azóta az újvidéki börtönben ült. Kellett ennyi idő, hogy a rengeteg sok bűnös dolgot kihámozzák. Mult hó 14. és 15-én tárgyalta a Jendesz ügyet. A törvényték Juhász Jenő elnöklete alatt Jendeszt 3 évi fegyházra ítélte, 1 és fél évi vizsgálati fogságát beszámították.

Topolya. Dr. Fratricsevs István főszolgabíró 6 heti szabadságáról hazakereszt. — A polgári iskola az idén fejezte be négy éves fennállását. A záró-ünnepélyen Kürtsey igazgató beszédet intézett a növendékekhez s különösen a IV-ik osztályt végzett és az intézetet most elhagyó fiúkat intette és buzdította. — A legutóbbi képviselőtestületi gyűlésen a harmadik segédjegyzői állásra kezeli Mészáros Gábor csantavéri segédjegyzőt, a földadónyilvántartási állásra pedig Deli Istvánt választották meg. — A szomszédos Nagyfény nevű községbe Szabadka város mint kegyúr, plebánost választott. Hegedüs Benjamin lett az új község első plebánosa. — A gyönyörű szép új topolyai rk. templom tornyába lecsapott a villám. A villámhárító nem tökéletes és így a villám átugrott a templom villamos kikapcsolójába azt megrongálva a vezetőken átfutott a Kernács-féle gőzmalom konyhájába, ott nagy rémületet okozva végre a földbe süjtött. — A napokban 3 tanítói és 1 tanítónői állást töltött be a rk. iskolaszék. A 14 tanító és 10 tanítónő pályázó közül Fontányi József, Kovács József, Bakai Pál és B. Schultz Ételka választottak meg.

Dr. Schweiszig Jakab ügyvéd (Veprod-ról) értesíti jóbarátait és ismerőseit, hogy ügyvédi irodáját Zombor Rákóczi-út (volt bajai út) 13. szám alatt, a szerb templom közelében, megnyitotta.

Hirek

Haláleset. Özv. Fenyvessy Ferencné, néhai Fenyvessy Ferenc dr. országszerte ismert volt orsz. képviselő, később Veszprémmegye főispánjának anyja, m. hó 24-én, 88. életévében Budapesten elhunyt. A kiváló matróban dr. Schneider Károly kulai ügyvéd és nagybirtokos menyje, Schneider Gyuláné szül. Fenyvessy Ilonka úrnő, a nagyanyját gyászolja.

Szabadságon. Dr. Holländer Dávid kulai községi és tb. járásorvos a mult napokban Berlinbe utazott, hogy az ottani fogászati klinikán tartandó kurzuson részt vegyen. Onnan Karlsbadba utazik és 6 hét mulva tér vissza körünkbe. — Kugler Béla, Kula község jegyzője, egészségének helyreállítása végett 4 hétre Harkányba utazott. — Lukas Ottó kulai járási számvevő és Gutvein Fülöp közigazg. gyakornok, tb. szolgabíró, szintén szabadságon vannak.

A kulai önk. tűzoltóegylet f. hó 13-án d.u. 3 órakor tartja évi rendes közgyűlését, mely alkalommal több 5, 10, 15, 20, 25 és 30 éves szolgálati érmet is ki fog osztani a tagok között. Este a Zöldkertben táncmulatságot rendez a bajtársi pénztár javára. A f. hó 3-án tartott parancsnoksági ülés megbizta Hahn Ferenc szakaszvezetőt, hogy szervezen verseny csapatot, melylyel az Óverbáson aug. 20-án megtartandó megyei versenyen, mely zászlószenteléssel lesz egybekötve, résztvegyen.

Reklámra nincs szüksége a Reith Tamás villamos mozgósínházának, mert aki a legújabb és legszébb filmek mutatja be és mozgóképek színháza úgy van berendezve, mint Reithe, annak sikere biztos. Már a mult évben is ilyenéj nagy pártolás mellett működött Kulán Reith villamos mozgósínháza. Most újra eljött és szombaton jul. 5-én este kezd meg előadásainak sorozatát. Ujabbban egy Orchester-organát szerzett be, mely oly hangversenyt rendez, mint a katonazenekar 36 embere. A világhírű Pathee freres párisi gyár legújabb filmjeit fogja Reith Tamás a kulai közönségnek bemutatni. A műsor bemutatása másfél órát vesz igénybe. — Minden második napon új műsort mutat be. Az előadás este fel 9 órától 10 óráig tart. Saját sátorépületben a piacteren, saját villamosvilágítással és új szerkezetű géppel van ellátva Reith mozgósínháza.

A „Mészárosi részvénytársulat“ felszámol, mi a felsőgallai és miskolci égetett meszet ezentul a Magyar általános közszékhely részvénytársulat (Budapest, V., Zoltán-utca 2.) közvetlenül árusítja.

Ó- és Ujverbász. Holstein Gyula dr. újverbászi főgimn. tanár július 5-én tartotta esküvőjét Groszmann Ilonkával az újverbászi ág. h. ev. templomban. — Mühl János ág. ev. tanító 25 éve működik az egyházközségben kiváló buzgalommal. A mult napokban ünnepelték őt egyházközsége és volt tanítványai. Kiss Gyula egyházi felügyelő, Röth Béla ev. lelkész, alesperes, Lotz Jakab főgimn. tanár mint volt tanítványa üdvözölték a jubilánst. — E hó 12-én az óverbászi Erzsébetligetben műkedvelői előadást tart az „Óverbászi Ijúsági Társaság“. — Vucserity János nemrég megválasztott óverbászi g.kel. szerb lelkész június 29-én iktatta be az újvidéki szerb esperes. Az új szerb lelkész kiváló szónok és általános iránta a bizalom. — Mult szombaton volt a főgimnázium évzáró ünnepélye. Dél előtt 9 órakor az ev. templomban volt istentisztelet, később a tornacsarnokban folytatódott az ünnepély. Az ének és zenekar számai és főleg Baitz Géza VI. o. t. által előadott régi magyar dal: „Megölték a legényt hatvan forintjért“ továbbá ugyanezen ifju szavalata a közönség őszinte elismerésével találkozott. Székely Sándor igazgató jelentette, hogy úgy Szele Róbert dr. tankerületi főigazgató, mint dr. Kőrösi Sándor minisiteri küldött s dr. Bárdos Remig érettségi biztos teljesen meg voltak elégedve az ifjuság haladásával. Végül kiemelte Majtán Andrásnak a tanulásban elért eredményeit s Zuschlag Jakabot, mint az intézet bajnokát.

A Komlótermelők Országos Egyesülete m. hó 29-én Zomborban megalakult, melynek szervezője s kezdeményezője Milodánovits Simon szabadkai ny. ezredes. Mintegy száz taggal alakult meg és az alakuló gyűlésen képviseltettek magukat az ország összes nagyobb uradalmai. Ügyvezető igazgatónak megválasztották Milodánovits Simon ny. ezredes, aki az alakuló gyűlés előadója is volt. F. hó 3-án Zomborban a választmány tárgyalta az egyesület alapszabályait, s felterjesztette a belügyminisiteriumba.

Nagyanyáról anyára és unokára szállnak sokszor a szakácsmesterség rejtelmek, melyeket regebben tiszteletben tartottak. Többnyire valamely étel vagy ital olcsó és izletes elkészítésének ügyességéről van szó. Persze nem mindig lehetséges ilyen értékes recepteket titokban tartani és példának okáért már regóta általánosan ismert dolog, hogy a legjobb reggeli ez uszonna a Kathreiner-fele Kneipp malátakávéból készül. A valódi Kathreiner izet és zamátját a Kathreiner-fele gyártási módszernek köszöni s ilyeneképp manapság az öt világ rész minden nepe és nemzete könnyen juthat izletes és emellett egészséges és olcsó kávéhoz. Ajánlatos azonban, hogy a bevásárlásnál mindig határozottan Kneipp plebános arképevel ellátott zárt és eredeti csomagolású valódi Kathreineret kerjünk és csakis ilyet fogadjunk el.

Szerkesztői üzenetek.

K. L. úrnak Cservenka, Dr. H-r D-d címe: Berliner Zahnärztliche-Klinik Berlin S. W. Belle-Alliance-Strasse 87-88.

H. I. úrnak Bp. Bíró Antal nev alatt főszerkesztőnk írta azokat a cikkeket. Nemsokára sorra kerül. Szív. üdvözlét.

4378 sz. 1913

Pályázati hirdetés.

Szentfűlöp községben lemondás folytán megüresedett **II. írnik** állásra pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása előleges havi részletekben fizetendő évi 720 K.

Felhívom pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen, születési bizonylattal felszerelt kérvényüket hozzám **1913 augusztus 31-ig** annál is inkább adják be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Hódság, 1913 június 28.

1-3

Rumbach tb. főszolgabíró

Egy nagyon jó karban lévő, alig használt

ZONGORA

480 koronáért eladó.

Ezen zongora Ószivácon özv. Jovanovits Mladenné házában megtekinthető.

Az esetleges írásbeli ajánlatok **Laitner Zsigmond bankigazgató** nevére **Orosháza** intézendők.

1-3

MBD. UNIV.

Dr. LUKITS MIROSLAV

FOGORVOS

Fog- és szájbetegeket fogad 8-11 és 2-5

TELEFON 139

ZOMBOR

Zarándok-u 10

Értesítés.

A n. é. közönség tudomására adom, miután az idei nyári **táncanfolyamra** kevesen jelentkeztek, azt a jövő évre halasztottam. A n. é. közönség pártfogását a jövőben kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Katz Sándor okl. táncanár

Divatruhás a Menyasszonyhoz
Mryanov Zesta, Kula (Stein gépk. házában)

Nagy választékban:

női és férfi fehérneműek

Jégszekrényből teavaj kilója 3-60 K
 Prágaiszonka kilója 6 K. Sajtok. Málnaszörp.

Fűszer és csemege kereskedés

Festék, lakk-árúk gyári lerakata
 Asztalosoknak és mázolóknak külön árkedvezmény!

ACSANSZKI ÉS GRUITY KULA (A JÁRÁSBÍRÓSÁG MELLETTI ÚJ ÜZLETHÁZBAN)

744 sz. 913

Hirdetmény.

Felsőkabol községe a Karlóczi komphoz vezető úton létesítendő

2 drb. fahid és egy dobogó

Építési munkálatainak biztosítására írásbeli versenytárgyalást hirdet. Az építési költség 8395 K 90 f-rel van előirányozva, melynek 5% át ajánlattevő bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letétbe helyezni tartozik. Az óvadékokat bánatpénz az ajánlatához nem csatolható s a pénz után a községtől kamat nem követelhető. Az ajánlatok 1913. július 12-ig adandók be, később érkezők vagy távirati értesítések figyelembe nem vétetnek. A közszállítási szabályrendeletben foglalt intézkedések feltétlenül kötelezők. Fentartja magának a község azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül — tekintet nélkül az ajánlati összegre — vállalkozót szabadon választhasson, — aminek eredményét a község annak idején közölni fogja.

Tervek, költségvetés és árlejtési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Felsőkabol, 1913. június 26.

Zsivánov Péter bíró 1-2 Szaghmeister János jegyző

795 sz. 1913 Sztapár község

Árlejtési hirdetmény.

Sztapár község képviselőtestületének 37 sz. kgy. 1913 határozattal 1793-14 K költségvetési előiránnyal a község ház és melléképületének javítására nézve 1913 július 17. napjának d.e. 9 órára versenytárgyalást hirdet. Az erre vonatkozó költségvetés és árlejtési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Sztapár, 1913 június 25.

Milits Szvetozár jegyző 2-3 Tomity Gyura bíró

1341 sz. 913

Árlejtési hirdetmény.

Felsőkabol község hivatalos helyiségeinek, iskolának és ovodának fűtésére az 1913-1914. évre szükségellendő mintegy

100 erdei öl elsőrendű kemény tűzifa

szállításának biztosítására ezennel nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet.

Felhívtnak ajánlattevők, hogy ebbeli ajánlataikat 1913. július 12-ig alulírott községi előjárásnál adják be, mert elkésztett ajánlatok és távirati értesítések figyelembe vételni nem fognak.

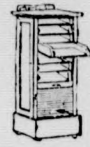
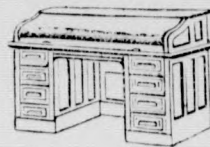
A közszállítási szabályrendeletben foglalt intézkedések feltétlenül betartandók. Fentartja magának a község azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül — tekintet nélkül az ajánlati összegre — vállalkozót szabadon választhasson, aminek eredményét a község annak idején közölni fogja. Kötelesek vállalkozók bánatpénz fejében 200 Kt készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban a község pénztárába letétbe helyezni. A szükségelt tűzifa anyag 1913. szept. 1-ig szállítandó. Az árlejtési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Felsőkabol, 1913. június 26.

Zsivánov Péter bíró 1-2 Szaghmeister János jegyző

Roburcipők

ifju Kovács J. I.-nél, Kula

“REGNA” IRÓGÉPET

angol irodai butorokat, amerikai íróasztalokat és

szabadalmazott irodai berendezéseket

SZÁLLÍT JÓL ÉS OLCSÓN

Kivánatra bemutat mintalapokat és árjegyzéket

Berkovits Márk könyvnyomdája, Kula

1774 sz. 1913

Ujverbász község

Hirdetmény.

Ujverbász község előjárósága közli, hogy az Ujverbász községi vadászati jogot 1913 évi augusztus 1-től 1919. július 31-ig terjedő időre 1913. július 15-én nyilvános szóbeli árverésen bérbe adja, a jegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt betekinthező feltételek mellett.

Kivételnek a bérbe adandó vadászterületek-ből azok, amelyekre nézve az érdekeit tulajdonosok az 1883 évi XX. tc. 2. §-a alapján a bérbeadáshoz törvényes igényvel bírnak.

Ujverbász, 1913 június 24.

Kiss Gyula jegyző 2 Becker Károly bíró

KOVANDA SEBESTYÉN

kefe, ecset és mészelőkéssítő KULA

Kereskedőknek árajánlattal készséggel szolgál

Pongrácz A. Sándor

írisszabósága KULA (Ferenc József téri bérpalotában)

Magyar, angol és skót gyártmányú szövetujdonságok nagy raktára

Trebitscher Endre

asztalosága, Kula Arpád út 972

Ajánlja

legújabb divatu butorraktárát

Kereskedőknek is árajánlattal szívesen szolgál

FAJ BORAIM

50 litertől kezdve eladók. Hordót kölcsön adok.

Walter József, bortermelő

5-10 Császártöltés

GÖZMOSÓ

fehérnemű és vegytisztító intézet KULA a kir. íbirósággal átellenben

SZÓTÉR ANTAL

Stein Ignác

szoba- és címfestő

Kula (Szt-László utca)

A LEGKÉNYESEBB

izlést is kielégítőleg készít férfiföltönyt, felöltőt, angol és magyar szövetujdonságokból

Treuer Péter férjiszabó, Kula postával szemben

Villamos csillárookban

feltűnő szép ujdonságok! Reklám árak!

Furssik János cégnél, Kula

BISCHOF FERENCZ

férfiszabó-üzlete Kulan Szövetraktár

Tex János és fiai

épület és bútorasztalosok

KULA Deák Ferenc utca 1336 Készítenek háló, ebédlő, uriszoba, könyvtár-szekrény, üzleti állványokat stb.

Rajzokkal és árajánlattal szívesen szolgálnak.

Ifj. Abel József angolszabó

KULA (a kir. íbiróság átellenében)

Fazonmunka megegyezés szerint

I. II. III. oszt. kivitelben

Öltönyök mérték után divatos kivitelben 30 K kezdve

Braun Simon

kárpitos, kocsifestő, mázoló és cím-festő

KULA (Szent-László utca)

Meghívásra vidékre is megy

HARISNYAKÖTÉST

és javítást

Fehérneművarrást

elvállal és gyorsan végez

Arth Magdolna

Kula Petőfi-utca 1524 hássz.